Št. 65. V Gorici, v petek dne 14. avgusta 1903. Tečaj XXXIII.

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gld. 6·60
pol leta . . . . . 6 „ 60 „ „ „ 3·30
četrt leta . . . . . 3 „ 40 „ „ „ 1·70
Posamične številke staneje 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoludne.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štv. 11 v Gorici v «Goriški Tiskarni» A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopeslane naročnine se ne oziramo.

Oglasi in poslanice se računijo po petit-vrstah če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« *Dr. K. Lavrič.*

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

„PRIMOREC“
izhaja neodvisno od «Soče» vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1·60.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. »Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

„Krojaška zadruga“... propadla.

VIII.

Na pismo, katero sem priobčil v zadnji „Soči“, sem dal ta-le odgovor:

Gospodu
Ivanu Bajtu, krojaču
v
Gorici.

Potrjujé prejem pisma z dne 8. t. m., v katerem mi naznanjate, da me je načelstvo izključilo iz „Krojaške zadruge“ v smislu § 10 in § 19 c), obveščam Vas, da ne priznavam veljavnosti tega sklepa. Tisti štirje junaki, ki ste se zbrali iz strahu pred občnim zborom v sejo, nimate nikake pravice več, zbirati se v seje za take vrste „delovanje“, — in v tem sporu med menoj in kazni vrednim načelstvom nikakor ni na mestu uporaba § 10. in § 19 c), marveč v okviru društva edino le: — na moje obtožbe Vaša obramba na občnem zboru.

Načelstvu in nadzorstvu je potekla doba po pravilih že koncem marca, po zadružnem zakonu pa najdalje koncem junija t. l. Okrožna sodnija Vas je vse vkup že kaznovala, ker ste si nezakonito podaljšali svojo dobo, da nezakonito poslujete še dalje kot načelstvo „Krojaške zadruge“ ter celo v tej nezakoniti dobi zlorabljate svojo moč ter prestopate meje, ki so določene načelstvu. — Naloga načelstva po ukazu okrožne sodnije je zdaj edino ta, da skličete občni zbor ter postavite zadrugo zopet na zakonito podlago. Jaz torej odrekam Vam štirim junakom, ki ste glavni sokrivci na bankerotu „Krojaške zadruge“ ter že kaznovani radi nečuvene nemarnosti, pravico, da se zbirate v seje ter se postavljate za sodnike nad menoj, ali sem v smislu § 19 c).... „pospeševal v vsakem oziru koristi zadruge“.

Ali ne le to! Jaz odrekam veljavnost zveze med § 10 in § 19 c) ter izjavljam, da se na taki podlagi sploh ne more izključiti noben član.

Uporaba teh dveh paragrafov na način, kakor ste storili štirje kaznovani junaki, je naravnost škandalozen in nove kazni vreden pojav v klerikalnem zadružništvu! — Nespodobno, nevedno, nemarno načelstvo je izpolnovalo svojo nalogo tako znamenito, da je spravilo zadrugo na boben ter člane v nevarnost, da zgubé vse svoje deleže ter plačajo celó vse deleže še enkrat, ne da bi jih kdaj zopet videli. Dà, trije člani načelstva so (po moji informaciji iz Vaše srede!) celó brez pravilnega odborovega sklepa prodali vsa zadružna aktiva, in celo trgovsko tvrdko „Krojaška zadruga“ za samih 55.000 K, da je ostalo dolgov še do 93.000 K. In šele na to, ko je „K. z.“ takorekoč izginila v žrelu Centrifuge, ko smo bili člani oškodovani za ogromno svoto vsled nevednosti, nesposobnosti kazni vrednega načelstva, sem se oglasil jaz ter razkril propad, v kateri ste strmoglavili zadrugo. — Namesto pa, da bi bilo načelstvo takoj sklicalo občni zbor ter opravičilo svoje postopanje, ali da bi vsaj javno pojasnilo svoje stališče, je prepustilo vso brambo klerikalnim trobilom. a samo se je povspelo do tega edinega koraka, da ste prišli štirje javno obtoženi in tudi že sodno kaznovani krivci ter... obsodili moj nastop proti škandalom za... „sovražnika zadruge“ itd.

Tu se je načelstvo postavilo v svoji zadevi samo sebe za sodnika, in to z edinim namenom, da bi mi onemogočili pristop na občni zbor, kateri je moralo sklicati v izogib nove globe po 30 K za vsakega člana načelstva in nadzorstva. V svoji zadevi, v svojem sporu pa nikdo ne more biti sam sodnik, marveč nekdo drugi, in v našem slučaju je to z ene strani občni zbor, z druge pa razsodišče.

Zategadel protestujem proti veljavnosti sporočenega mi sklepa ter zahtevam v smislu § 113. pravil razsodišče, katero naj za ta slučaj izvoli prihodnji občni zbor.

Zajedno protestujem, da je načelstvo kvalifikovalo za „sovraštvo do zadruge“ mojo vlogo na okrožno kot trgovsko sodnijo, — kajti to vlogo sem napravil v interesu zadruge in zadružnikov proti škandaloznemu počenjanju načel. in nadz., ki nista prav nič izvrševali svoje dolžnosti ter pripravili zadrugo v propast, za kar delam vse člane osebno odgovorne ter si pridržujem v ta namen vse možne sodne korake, pa naj občni zbor 20. t. m. pod pritiskom že dovršenih dejstev kakorkoli odobri ali ne odobri tega, kar se je zgodilo.

V Gorici, 13. avgusta 1903.

A. Gabršček, s. r.

* * *

V četrtek 20. t. m. torej bo občni zbor, sklican šele na ukaz c. kr. okrožne sodnije.

Toda dnevni red je — zanimiv. Kot tretjo točko so postavili „Odobrenje postopanja načelstva in nadzorstva in letnega računa za l. 1902.“

Zakaj samo za l. 1902.? Saj je danes „K. z.“ le še na papirju, v resnici je celo trgovska tvrdka „Krojaška zadruga“ prodana, torej bi morali priti na dnevni red računi do tistega dneva, ko je bila pogodba podpisana, torej nekako do 11. julija t. l. — Od 2. maja t. l. je Centrifuga edina gospodinja v prodajalnici z imenom „Krojaška zadruga“. Torej denarni zavod „Centralna posojilnica“ ima štacuno z manufakturami v hiši konkurenčnega zavoda... „Goriška ljudska posojilnica“. Odkod ima Centrifuga pravico do trgovine z manufakturami? Da pa vodi svojo trgovino na ime „K. z.“, je — švindl, katerega bi oblasti ne smele trpeti! Kaj dela c. kr. nadzorovalna oblast?!

Z ozirom na gori označeno dejstvo zahtevam, da pridejo na dnevni red računi do dneva, ko je postala Centrifuga gospodinja vsega zadruginega blaga. — Računi za l. 1902. so obenem slepilo, ker vem, da koncem leta 1902. ni bilo pravilne inventure, saj so šele koncem januvarja približno izvedeli, pri čem da so. Kakošni naj bodo računi za l. 1902.?!! Radoveden sem, kateri sv. Duh je razsvetlil čudodelnika Svitoslava, da je skrpal račune! — Umejem, zakaj jih... „razume le on sam“.

Na dnevni red pa mora priti tudi pogodba, s katero so Bajt, Kopač in Premrov prodali „K. z.“ „auf nie mehr Wiederseh'n“. Pogodba se mora prečitati doslovno! Torej — na svidanje, gospodje! Stvari tirate tako daleč, da se bodo bavile z njimi tudi sodne oblasti. Gotovo!

A. Gabršček.

Deželni šolski zalog in mesto Gorica.

Bliža se počasi zopet zasedanje našega deželnega zbora, v času katerega se bode zopet govorilo o vstanovitvi deželnega šolskega zaloga. Naše glavno deželno mesto, ki hoče proti nam Slovencem veljati za tako samo, kadar gre za dohodke iz slovenskega dela naše dežele, se bode gotovo zopet umikalo dolžnostim ter se bode branilo deželnega šolskega zaloga; zato bode prav, da dobe gospodje deželni poslanci in njih volilci izkaz, koliko je mesto Gorica potrošilo n. pr. leta 1900. za šolstvo. Iz tega se lahko prepričajo, da je Gorica dolžna prispevati za deželni šolski zalog.

Mesto Gorica je imelo leto 1900. za šolstvo sledeče izdatke:

1. Za 5-razredno ljudsko in 3-razred meščansko šolo v Passaggio Edling	14.068 K	33 h
2. Ljudska šola v Via della Cappella	9.832 „	49 „
3. Ljudska šola v Via Vogel	6.240 „	— „
4. Ljudska in meščanska šola za deklice v Via San Giovanni	18.418 „	— „
5. Dekliška šola v Via Codelli	8.486 „	— „
6. Ljudska šola v Starigori (Rosenthal)	2.092 „	— „
7. Slovenska šola v Podturnu	5.640 „	— „
8. Katehetom in remuneracije drugim duhovnikom za pouk veronauka	3.440 „	— „
Skupaj	68.216 K	82 h
Za devet otroških vrtov	13.236 K	27 h
Razni troški.		
1. Šolske knjige za uboge otroke	2.261 K	— h
2. Nemška ljudska šola	600 „	— „
3. Učiteljska knjižnica	200 „	— „
4. Klopi in poprave	248 „	76 „
5. Učni pripomočki	369 „	85 „
6. Remuneracije suplentom in drugo	1.144 „	94 „
Skupaj	4 825 K	36 h
Skupna vsota	86.278 K	45 h
Občina Gorica daja torej za šolstvo	86.278 „	45 „

— 104 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

Pred poldnevom je dospela vojska k vasi Logdan in k Tannenbergu ter se vstavila na robu gozda. Ta prostor je bil jako primeren za počitek ter zavarovan pred vsakim nepričakovanim napadom, kajti od leve strani je bil zavarovan z jezerom dubrovskim, od desne strani z jezerom ljubičkim, pred vojsko pa se je razprostirala jedno miljo široka poljana. Na sredi te planote, ki se je dvigala kvišku proti zapadu nekoliko, je bil zelen log Grunwaldski; nekoliko dalje so se lesketale slamnate strehe ter pusto in otožno obrežje pri Tannenbergu. Sovražnika, ki bi se bližal od strani gozda ali z griča, je bilo moči dobro videti, toda nihče se ni nadejal, da bi mogel dospeti pred jutrišnjim dnem. Vojska se je vstavila tu samo radi počitka, toda navzlic temu je razvrstil krdela tako, da so mogla biti vsaki hip pripravljena na boj. Na njegovo povelje so bile takoj odposlane ogledne straže daleč tjekaj h Grunwaldu in k Tannenbergu in še dlje, da pregledajo okolico; med tem pa so postavili kralju šotor na visokem obrežju jezera Ljubeca, da je mogel biti pod njim navzoč pri svetih mašah.

Jagiello, Vitold, moveška kneza in vsi bojni svetovalci so šli v šotor. Pred šotorom so se zbrali vitezi radi tega, da se pred groznim dnevom priporočijo Bogu in da vidijo kralja. In videli so ga, ko je korakal v sivi opravi in z resnobnim licem, s katerega je bilo môči brati veliko skrb. Leta so le malo spremenila njegovo postavo; niso mu pokrila z vraskami lica, niso mu pobelila las, katere si je še sedaj takisto spravljal za ušesa kakor takrat, ko ga je Zbišek prvič videl v Krakovu. In hodil je sklonjen pod bremenom težke odgovornosti, ki je ležalo na njegovih ramah, kakor pogreznen v veliko tugo.

Vojaki so pripovedovali, da se je kralj neprestano jokal nad to krščansko krvjo, ki ima biti prelita, in to je bilo res. Jagiello je drgetal pred vojno, zlasti z ljudmi, ki so na svojih plaščih in praporih nosili znamenje križa, ter je z vso svojo dušo koprnel po miru. Zaman so mu stavili poljski dostojanstveniki ter celo ogerska posredovalca Scibor in Gara pred oči križarsko prevzetnost, katera se je bila polastila velikega mojstra Ulrika tako, da je ves svet hotel pozvati na borbo, zaman mu je njegov lastni poslanec Peter Korzbog prisegel na Gospodov križ in na svoj grb, da križarski red noče niti slišati o miru in da so komturja gnievskega, grofa von Wende, kateri jedini je bil naklonjen miru, vsi drugi grdili in osramotiti. Kralj je še vedno gojil nado, da prizna sovražnik, da so opravičene njegove zahteve, da bo pomiloval človeško kri ter po mirnem potu reši svoje zadeve.

Tudi sedaj je šel molit v šotor, kajti njegovo blago in dobro dušo je gnal tjekaj največji nemir. Nekoč je obiskal Jagiello križarske pokrajine z ognjem in mečem, toda to je storil še kot paganski litvinski knez; vendar ko je sedaj, kot polski kralj in kristijan, videl požgane vasi, pusto pogorišče, kri in solze, se je prestrašil jeze božje, zlasti radi tega, ker je bil to še le začetek vojne. Ko bi vsaj s tem že bilo vse končano! Toda evo, danes ali jutri se vsa zemlja omadežuje s krvjo. Resnica, da ta sovražnik dela krivico, vsekako pa nosi križ na svojem plašču, in branijo ga tako velike in svete svetinje, da se je umikala vsaka misel na boj pred njimi.

V vsej vojski so misili z bojaznijo na nje. Ne sulic, mečev in sekir, marveč teh svetih močij so se bali Poljaki. »Kako hočemo dvigniti roko na velikega mojstra,« so govorili najbolj neprestrašeni vitezi, »ko pa ima na oklepu škrinjico za svete ostanke in v njej spravljen ostanek sv. križa?«

Vitold je koprnel po vojni ter silil na bitko, toda pobožno srce kraljevo je drgetalo, ko se je spomnil onih nebeških močij, s katerimi je križarski red zakrival svoje krivice.

XXIX.

Duhovnik iz Klobucka je ravnokar odslužil prvo sv. mašo in župnik kališki bi imel služiti drugo, med tem je šel kralj ven pred šotor, da se nekoliko vzravna ter da po dolgem klečanju nogam nekoliko počitka, kar nakrat pridrvi na penastem konju nalik vetru plemič Hanko Ostojčik ter zakliče še poprej, predno skoči s sedla:

»Nemci gredó, milostljivi gospod!«

Na te besede planejo vitezi po koncu, kralj se za trenutek ves spremeni v lice ter zakliče:

Ona dobiva iz sedanjega deželnega šolskega zaloga 30.550 K — h
pade pa na njo samo . 55.728 K 45 h.
Od tega zneska odpade za otroške vrte, ki se ne štejejo k ljudskim šolam . 13.236 „ 27 „
Tako bi znašali izdatki za ljudsko šolstvo . . . . 42.492 K 18 h.

Občina Gorica ne izdaja niti toliko za ljudsko šolstvo.

Treba je vzeti še sledeče v poštev;

Hišna najemščina prostorov za šolo je zaračunjena kaj visoko, n. pr. za šolske prostore v Passaggio Edling v starem, prezidanja potrebnem poslopju, kjer ste napravljeni dve šolski sobi iz prejšnih hramov, ki ste bili zaznamovani od šolske komisije neporabnim za navedeni namen . . . . . 2.000 K — h
za nekdanjo gostilnico v Via S. Giovanni . . . . 2.400 „ — „
za šolske prostore Via Vogel 800 „ — „
„ „ „ Fumagalli 2.000 „ — „
za šolske prostore Scuola Frinta itd. . . . . 2.000 „ — „
Če se strogo presoja, smemo odbiti od zneska . . . . . 42.492 K — h
figurativne hišne najemščine okoli . . . . . 10.000 „ — „

Dasiravno so troški za ljudsko in meščansko šolstvo občine Gorice tako nizki, se je predrznil židovski list „Corriere" 13. decembra 1902., ko so učitelji prosili za zvišanje revnih plač, pisati sledeče: „630.000 K — quando per di più si considera, che di quel mezzo milione un buon terzo viene impiegato, lo sappiano i cittadini, nella istruzione pubblica".

Mesto Gorica ima tako majhne šolske troške, ker vzdržujejo država, korporacije itd. razne šole tako, da je mesto odvezano priskrbeti pouk za blizo 2000 učencev in učenk. Vendar so učitelj. plače tako revne, kakor v nobenem drugem glavnem deželnem mestu, in so med učiteljstvom tudi neizprašane učiteljice, ki službujejo 20 do 25 let kot podučiteljice.

Občina Gorica daje za vzdrževanje obrtne nadaljevalne šole 2000 K; a ona dobiva od deželnega zbora 2000 K podpore za žensko obrtno šolo (Frinta).

Za realko izdaja občina sledeče:

1. Dvema šolskima slugama 1.200 K — h
2. Za razsvitljavo in kurjavo . . . . . 2.930 „ — „
3. Za najemščino . . . . 3.200 „ — „

Skupaj . . . 7.330 K — „
Deželni zalog daje občini za vzdrževanje realke . 1.000 „ — „
in leta 1900. je znašala polovici šolskih taks . . 6.767 „ — „
Občina je imela torej dobička 437 K — h.
Mestna godba je stala leta 1900. . . . . 14.153 „ — „
Deželni zalog daja za godbo na leto . . . . . 1.050 K — h
Mestu ostane torej . . . 13.103 „ 52 „

Razni izdatki.

1. Prispevek za oblečenje ubožne šolske mladine . . . . . 600 K — h
2. Za meteorologična opazovanja . . . . . 400 „ — „
3. Za mestno knjižnico . 1.200 „ — „

Skupaj . . . 2.200 K — h

Iz navedenih števil in podatkov je razvidno, da Gorica izda prav malo za šolstvo in da ne izvršuje naloge glavnega deželnega mesta, če se odteguje deželnemu šolskemu zalogu. A.

Brzojavke,

došle na shod akad. fer. društva „Adrija".

se glasijo:

Bled: Srčno pozdravljamo Vaš shod in želimo največ vspeha.
Za „Savo": Hočevar.

Ljubljana: Dal Bog mnogo uspeha Vašemu shodu! Bodite neizprosni v zahtevah po uvedbi slovenskega šolstva. Napredno slovensko učiteljstvo stalo vedno zvesto ob Vaši strani. Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev. Jelenc, predsednik.

Ljubljana: Naj se nam vresničijo Vaše zahteve, potem bomo kmalu pozdravljali slovensko Gorico.
Radikalci akademiki.

Sežana: Najboljši vspeh želi
županstvo Sežana.

Sežana: Živila zavedna naša akademična mladina in vrlo učiteljstvo.
Čitalnica.

Sežana: V vresničenje idealov želi obilo vspeha Učit. društvo v Sežani.

Cesta: Pozdravljeni sobojevniki za naše pravo. Katoliško politično društvo.

Kamnik: Telesom odsoten duhom navzoč pozdravljam srčno Vaš javni shod v prospeh slovenskega šolstva ter želim najboljšega uspeha. Dr. Gregorčič.

Šoštanj: Da rodi današnja setev sad! V to Bog pomozi! Ilirci.

Šoštanj: Iskreno pozdravljamo shod in voščimo ugodne vspehe.
Saleška Čitalnica.

Sv. Križ: Udeležence javnega shoda srčno pozdravlja županstvo Sv. Križ.

Dornberg: Zadržani. Za sveto stvar neumorno naprej.
Društvo „Naprej", Dornberg.

Kobarid: Učiteljstvo na Kobaridskem kliče: krepko naprej za narodno šolstvo, podiago narodovega blagra! Učiteljstvo.

Cesta: Pri prvem nastopu duhom z vami. Sledi mu drugi na Vipavskem.
Ajdovska učiteljska podružnica.

Kanal: Podružnica učiteljskega društva v Kanalu za Goriški okraj kliče dobro došli v solnčni Gorici v prospeh in omiko slovenskega naroda in učeče se mladine!
Verč, predsednik.

Dornberg: Narod kliče: slava! Vstrajaj v započetem boju, dok priplava zmaga. Dalmatinec.

Boršt pri Kopru: Težeči enako Vam z vso dušo za skorajšnjim uresničenjem zakonito opravičene zahteve po slovenskem vseskozi narodnem šolstvu, tem glavnim pogojem in temeljem obstanka omiki in blaginji milega naroda, pridružujemo se Vašim tozadevnim sklepom, želeči istim najboljšega vspeha, in kličemo vsem somišljenikom: Delajte neutrudno, zahtevajte odločno in vstrajajte nevzmično. Živeli zborovalci!
Za slov. učit. društvo za koperski okraj
Anžlovar.

Kranj: V društvenem in svojem imenu pozdravljam shod. Živila slovenska univerza!
Stare, predsednik Ilirije.

Pismeno je pozdravil shod poslanec Grča, rekoč: Radi nedeljskih opravil zadržan, izražam tim potem najboljši vspeh Vašemu trudu za narodno šolstvo.

Šempas, 5. avgusta 1903.
B. Grča, dež. posl.

Posl. Jakončič pa se je oprostil radi neudeležbe, kar je zadržan radi nepovoljnega zdravja ter se zdravi v Tržiču.

Dopisi.

Iz kojščanske županije. (Konec). — Oglejmo si še pobližje ono poštenost iz gornjih Brd, katere kinča je dop. popolnoma vreden, in kojo bi bila naša stran pod vgodnejšimi pogoji dosegla nego nasprotna. Toda človek, ki je v svojem „poštenju" pripravljen, prodati za denar in trebuh lastno prepričanje (če ga je kaj!), in še, kar je s tem v zvezi, ni vreden dostojne družbe, ampak poiskati mora zavetja, kjer delijo judeževe groše; vso podobno kupčijo je naša stranka korenito izključila ter pripustila koncesijo nasprotni, da si nabavi uglednišega poštenja iz gor. Brd in drugod v svoje namene; to se je tudi zgodilo! Od tod vidite, g. dopisnik, ista poštenost!

Bilo je nekaj sodeležnikov, ki hrepené po občinskem mandatu, katere parole pri gorenji stranki nikakor vredni niso, in pod katero se običajno kar vzvišeno ponašajo: Jaz sem „komunski", mož, jaz ukažem in g. „podeštat" mi pravi: g. podžupan. Mi sicer dotičnikom nič ne zamerimo, saj sami pri raznih prilikah povdarjajo, da niso kos nalogi „komunskega moža", pač pa je neodpustno onim, ki jih k neskušeni nalogi silijo, dasi prav v prizadetih vidijo nesposobnost. Pa, kaj žup. treba podkovanih mož v obč. zastopu, saj je sam junak sveta; v to kaže njegov izraz v neki družbi: „Dovolj je, da so štiri bolj razumni v starašinstvu, saj tudi v državnem zboru je mnogo poslancev le „pro forma". Torej vsled ravnokar rečenega žup. izraza smo s komentarjem na čisti dlani, kakšno poštenost in sposobnost si sploh išče žup. stranka, in koliko je vredna dop. hvala v ozir iste v št. 57. „Gorice". Ni se torej čuditi dejstvu, da si je nasprotna stran iskala može za obč. mandat celo iz vrst nedavkoposcev, ki niso imeli ne aktivne niti pasivne vol. pravice, a ti se niso dali speljati v zasmeh, dobro vedoč, da bi naša stranka tako komedijo preprečila.

No, kaj ne, g. dop., da kljub obilnemu deževju ste-le sušo trpeli v zalogi „poštenih mož", kar tudi potrjuje to, da ste morali postaviti naše može za izvolitev obč. zastop. Torej vidite, da lastna hvala smrdi, posebno ona, ki ima zaničevalni namen, kakoršna je dop.; kar znači tudi slučaj, da nasproti skrajni beračiji glede kandidatov je vendar moral prevzeti dva mandata sam g. župan na preobložena pleča, katerih eden je delal ubogemu možu silno preglavico pri sestavi proti-priziva v ozir volitev.

Kar se tiče vašega čenčanja radi „škartiranja" iz vaše stranke v našo, rečemo vam odkritosrčno, da smo prav radi vaši škrtoci, ki tvorimo 90% večine. Pa, zdi se, da ste nas pod imenom „škartirani" krstili še le tedaj, ko ste sprevideli, da je vse vaše pregovarjanje in moledovanje v svrho pridobitve brezvspešno.

Sicer je par oseb iz gor. Brd v vaši družbi le radi ožjega sorodstva, drugače pa ti na celi črti z nami soglašajo. Tako g. dop. skrpucana stranka je le suha brez vsake prave idealne vrednosti in podlage, ki se more nanašati na pošteno in ugledno posestnikovo razumnost in značajnost, ki bi stremila za obč. blagor!

Hvalisa se dop. tudi s tem, da je vsa duhovščina na njegovi strani. To vemo prav dobro tudi mi; saj smo že v prvem našem dopisu povedali: duhovščina je vzajemno nastopila nasproti nam kot en mož.

Energični nastop iz duhov. strani napram naši stranki ter vpora iste v nasprotni v svrho volilnega švindla in prikrajšanja naše volilne pravice, je le obžalovanja vredno, in to tim bolj, dočim je večina iste prezrla koristi lastnega kraja iz zgol prenapetih novodobnih političnih načel! Tej naši opravičeni trditvi dajejo najbolje spričevalo sledeče besede od iste strani: „Nam ni mar za osebe, ampak nam je za načela." Mi smatramo te značilne besede tako-le: Vam ni mar za naše t. j. obč. koristi in blaginjo, marveč je vam le za novodobne zdražbarije, katere so vam prešle na političnem in gospodarskem polji v meso in kri. Nikomur mi ne kratimo svojega prepričanja, tim manj vam, a nikakor se ne pustimo od nihčega prezirno terorizovati, kajti skrajni je čas, da se mi posestniki iz dolgotrajnega nedolžnega spanja prebudimo ter zavedamo se prežalostnega položaja, v katerem se nahajamo ob robu propada! Naše zavzeto stališče je stališče zavednih poses., stremljenje kojih je izčistiti iz ozračja vsaj glavne krivice, kateri nas na

(Dalje v prilogi.)

»Hvaljen bodi Jezus Kristus! Kje si jih videl in koliko jih je?«

»Videl sem jeden polk v Grunwaldu,« odvrne Hanko še ves zasopljen, »toda za tem polkom se je dvigal prah, kakor bi jih šlo ondi še več.«

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!« ponovi kralj.

Vitold, kateremu je pri prvih Hankovih besedah kri vdarila v lice, se obrne k dvornikom ter zakliče:

»Odpovejte drugo mašo — in dajte mi konja.«

Kralj mu položi roko na ramo ter reče:

»Pojdi ti, brate, jaz pa ostanem ter se vdeležim še druge sv. maše.«

Vitold in Zindram iz Maškovic zasedeta konja, toda prav v trenutku, ko sta hotela odjezditi v tabor, pridrvi drugi glasnik, Peter Okša iz Vlostove, ter zakliče že od daleč:

»Nemci! Nemci! Videl sem dva polka.«

»Na konje!« se oglase glasovi med dvorniki in viteztvom.

Peter ni še umolknil, kar se začuje topot konjskih kopit, ter prijezdi tudi tretji glasnik, a za njim četrti, peti in šesti, in vsi so videli nemške čete, ki so prihajale v velikem številu. Že ni bilo več nikakega dvoma, da vsa križarska armada zastopa pot kraljevi vojski.

Vitezi odjezdijo, kakor bi trenil z očmi k svojim četam. Pri kralju je ostalo le malo perišče dvornikov, duhovnikov in plemenitaških dečkov. V tem hipu pa se oglasi zvon v znamenje, da je župnik kališki pričel služiti drugo sv. mašo. Jagiello pobožno sklene roke, dvigne oči proti nebu ter odide s počasnimi koraki v šotor.

Ko je stopil po končani maši zopet ven pred šotor, se je zamogel na lastne oči prepričati, da so govorili poslanci resnico, kajti na obzorju, ondi kjer se je končala obširna ravan, je bilo videti nekaj črnega, prav kakor bi nakrat zrastel gozd na praznem polju, in nad tem gozdom je plapolalo pod jasnim solncem brez števila praporov. Še dalje za Grunwaldom in Tannebergom pa se je dvigal proti nebu ogromen oblak prahu. Kralj pregleda z jednim pogledom vso to grozno obzorje, na kar se obrne k podkancelarju Mikolaju ter ga vpraša:

»Katerega svetnika god obhajamo danes?«

»Spomin razpošiljatve apostolov,« odvrne podkancelar.

Kralj vzdihne:

»Torej god razpošiljatve apostolov bo poslednji dan za toliko tisoč kristijanov, ki se pobijejo na tem polju.«

Na to pokaže z roko po široki prazni ravani, na kateri je samo na sredi, na pol pota od Tannenberga, stalo nekoliko visokih hrastov.

Na to mu pripeljejo konja, v daljavi pa se pojavi šestdeset suličarjev, ki jih je poslal Zindram iz Maškovic kot telesno stražo kralju.

*

Kraljevo telesno stražo je vodil Aleksander, mlajši sin kneza v Plocku ter brat onega Ziemovita, ki je bil dobro znan z bojno znanostjo ter je prisostvoval bojnim posvetovanjem. Njega je nadomeščal kraljev litvinski sinovec, Zigmund Koribut, jako nadarjen mladenič z veliko bodočnostjo, toda kaj nemirnega duha. Med vitezi so bili najslavnejši: Janko Mužik iz Dobrave, pravcat orjak, po postavi skoro Pašku iz Biškupic enak, ki se je s svojo močjo zamogel kosati celo s samim Črnim Zavišem; Žoltava, češki baron, droben in suh, toda jako gibčen človek, sloveč na češkem in ogerskem dvoru radi svojih dvobojev, na katerih je zmagal nekoliko avstrijskih vitezov, drugih Čeh Sokol, strelec med strelci, pa Velikopoljak Benjoš Veruš, potem Peter Milanski in litvinski bojar Senko iz Pokosta, čegar oče Peter je načeloval jedni smolenski četi, pa kraljev rojak knez Fjedušek in knez Jamont ter končno sami poljski vitezi, izbrani iz onih tisočev, ki so bili prisegli, da hočejo braniti kralja do poslednje kaplje krvi pred vsako nezgodo.

Neposredno pri kraljevi osebi so stali duhovnik podkancelar Nikolaj in tajnik Zbišek iz Olešnice, učen mladenič, vešč čitanja in pisanja, ob enem pa tudi zelo močan. Na kraljevo orožje so pazili trije plemeniti mladeniči: Čajko iz Novega Dvora, Mikolaj iz Moravice in Danilko Rusin, ki je nosil kraljev lok. V kraljevem spremstvu je bilo še nekoliko dvornikov, ki so imeli nalogo na urnih konjih raznašati povelja.

Orožjenosci so oblekli kralju sijajen oklep ter mu pripeljali tudi izmed tisočev izbranega konja, ki je veselo razgetal in šel, kakor bi hotel zleteti.

Brž ko je kralj začutil pod seboj konja in v roki sulico, se je nakrat ves spremenil. Tuga mu je izginila z lica, male, črne oči so se mu močno zalesketale in na licu se je pojavila rdečica. Toda to je trajalo samo za trenutek. Ko ga je jel podkancelar blagoslovljati s križem, je postal kralj znovič resnoben, in pokorno je sklonil glavo, pokrito s srebrno čelado.

*

Med tem je nemška vojska zapustila polagoma višino, je stopala mimo Grunwalda in Tannenberga ter se vstavila v bojnem redu na sredi polja. Iz poljskega tabora spodaj je bilo moči razločno videti celo morje konj in vitezov pod železnimi oklepi. Bistrejše oči so razločevale celo razna znamenja na posameznih praporih, kolikor je to dopuščal veter, kakor tudi: križe, orle, meče, čelade, glave zubrov in medvedov.

(Dalje pride).

celi črti glodajo do živega; napram tim krivicam smo molčali in mirno trpeli do časa prenapolnjene mere. Neodpustno je torej človeku, ki bi bil našemu vseskozi taktnemu nastopu v obrambo občinske blaginje in koristi sploh zaviden. Iskali smo pri volitvah edino naše pravice, na podlagi katerih bi zbrali v obč. zastop može poštenjake in sposobne, kateri poznajo prav dobro težnje in okolščine raličnih kat. občin, zastopanih v tej obširni županiji, ki imajo voljo, pogum in srce za blaginjo cele občine jednakomerno.

In čujte, ljudje božji, samo zato, ker nismo dopustili, da bi se izključno kimovcev volilo v staraš., kateri nimajo ne energije-ne pojma, toliko manj sposobnosti za dotični poklic, smo postali v očeh naših nasprotnikov zli protiverci, liberalci, ter slikali so nas za prave pravcate vrage [illegible] in v javnosti! Če je došel v nasprotn. tabor sam peklenjšček pomagat do cilja strankarskim namenom, je postal h kratu svetnik! Torej vam ni mar za osebe, in sicer za one, ki v obilni meri polnijo obč. blagajnico, torej umevno je, da vam ni sploh mar za koristi posestnikov, in zato nočete teh poznati, z načelnikom vred, kadar je treba vživati volilno pravico. Toda davkarski eksekutor, da, da prav dobro te šmentrane maloveljavneže pozna in zadostiti morajo svoji dolžnosti, naj že vzamejo nad zemljo ali pod zemljo, če nočejo, da jim izgine sleherni rep iz hleva! V takih slučajih ni rešitelja za kmeta-trpina, ki bi mu pomagal izpod pretežnega davčnega jarma, ki mu ga nalaga na vrat nerazsodnost in lahkomišljenost na podlagi nevednežev, katerim ne moremo toliko šteti v greh, ker so le nekako dobro došlo nakovalo absolutni gospodi.

Na vsa nesramna ražaljenja brez povodov na našo stranko vam ne dajemo sedaj zasluženega odgovora, kajti to utegnemo o priliki primerno storiti. Pribiti hočemo le, da nesramno-tedencijozna je laž, ki se nam namenoma natvezuje, češ, da naša stranka je proti-duhovska str. in kot taka da je hotela braniti iz staraš. slehernega duhovnika. Da je ta trditev tedencijozno-perfidna, naj služi to v dokaz: Gor. str. je naprosila po svojem zaupniku preč. A. Žniderčiča, vikarja v Gradnem, naj bi sprejel obč. mandat, katerega je vreden. Ako ni bil ta gospod izvoljen v III. vol. skup., ga je bila volila naša str. v I. v. r.

Ne smemo prezreti še neke dop. opazke, češ, da mi napadamo župana! Napadamo —?! Kje? kedaj? kako? Ali so morda to napadi, če mu povemo prebritko in samo golo čisto resnico, da je postavolomni župan?! Stranka, ki trpi krivice vsled kršenja zakona po izvestni osebi, bi morala po dopisnikovi logiki dotični osebi še roko „kušniti“!

Bravo! Kdor napada, ta hoče zvreči krivdo od sebe na napadenega. Taki ste! Pa, ko zavžijete zadosti primernega zdravila, vam bo že bolje!

Domače in razne novice.

Drevi koncert v hotelu Südbahn. — Drevi ob 8. bo zopet koncert v parku hotela Südbahn, — in sicer brez vstopnine. Ta koncert bo v slovo vojaštvu, ki odpotuje na velike manovre. — Udeleži se ga vse častništvo in boljši krogi našega mesta. — Gostje iz krogov razumništva so dobrodošli.

C. kr. namestnik je šel v ponedeljek v Soško dolino do Bolca. Iz Kanala je šel v Marija-Celj, dalje na Kambreško-Srednje in po novi cesti v Ročinj. Ogledal si je novi cesti in se o delih izrekel jako ugodno.

Na občni zbor „Krojaške zadruge“! — Prihodnji četrtek ob 10. predpoldne bo v dvorani „Goriške Čitalnice“ — občni zbor te bankerotne zadruge. Načelstvo ga je sklicalo šele na ukaz okrožne sodnije potem, ko so bili vsi člani načelstva in nadzorstva že kaznovani z globo ter je zagrozila z novo globo po 30 K za glavo.

Klerikalci so razpredli živo agitacijo, da pride od njih strani vse, kar „leze ino gede“. Svetujemo tudi naprednjakom, da pridejo na občni zbor, ki utegne biti zanimiv in jako buren. — Kdor ne more priti, naj pošlje pooblastilo.

Izpit gluhonemih gojencev v Gorici se je vršil 13. t. m. Kakor navadno tako je tudi letos skončal v splošno zadovoljnost. Z vidnim zanimanjem je sledil vsak poslušalec gojencem, ki so večinoma prav dobro, naravno in razločno odgovarjali učiteljem na stavljena vprašanja. Marsikatero roditeljsko oko je bilo solzno, ko je videlo vspeh, katerega so učitelji dosegli na gojencih; to jim bodi za njih požrtvovalni trud v največjo zahvalo. Pohvalo je želo učiteljstvo na sploh, kajti gojenci vseh treh razredov so na sploh dobro reševali svoja vprašanja. Nekateri so odgovarjali takó, da jih ni bilo ločiti od polnočutnih, ki slišijo.

Učne moči: g.čne Terezija Mosettig-Körner, Matilda Berlot, Terezija Sommariva, Cilka Matteuz in Josipina Stepančič. G. Anton Rudež je že poznat strokovnjaški učitelj gluhonemih. Gojenci obeh oddelkov so pokazali, da so bili na sploh v spretnih rokah, ker so jako lahko in brez težkoč reševali vaje iz slovnice, računstva, pokazali so pa tudi, da znajo precej iz zgodovine, domovinoslovja in drugo.

Nadzorovalni komisiji je predsedoval g. deželni glavar vitez Pajer. Videli smo g. nadzornika Zurmana in druge odlične gospode. Ogledovali smo si mej izpitom tudi lepopisja in risanja gojencev, kar vse je občinstvu jako dopadalo; nekateri gojenci pišejo in rišejo res prav lično. Ravno takó so ogledovali navzoči z dopadajenjem ženska dela: tu si lahko videl, da izdelujejo gojenke od najpriprostega, za vsakdanje življenje koristno in potrebno, do najfinejega dela. Posebno ugajalo je vezenje gojenk drugega razreda. Videl si tudi krasna dela za svečeniško rabo.

Koncem izpita so pokazali gojenci, da so tudi v telovadbi kaj izurjeni; telovadili so s posebno natančnostjo, takó, da lahko rečeno: izpit gluhonemih gojencev je bil povsem povoljen ter je pokazal, da zavod vspešno deluje v blagor gluhonemih sirot.

Zavod gluhonemih v Gorici. — Iz razvrstitve gluhonemih gojencev deželnega zavoda v Gorici koncem šolskega leta 1903. posnemamo, da je bilo letos 77 gojencev in gojenk v vseh 3 razredih, in sicer 39 dečkov in 38 deklic, po narodnosti jih je bilo 37 italijanske in 40 slovenske. V 1. razredu (slovenski odd.) sta bila obdarjena: Bernić Antonija iz Dobrinja (Istra) in Host Liza iz Pazina. V 2. razredu sta bila obdarjena: Bernić Anton in Grzetić Antonija, oba iz Dobrinja; pohvaljen: Sarson Anton iz Marčelj (Istra). V 3. razredu je bila obdarjena: Ozbić Marija od Sv. Tomaža. V ženskih ročnih delih ste bili obdarjeni: Tušar Marija iz Trebenč in Sinčić Ana iz Škropeti (Istra). V poljedelstvu je bil obdarjen: Orel Leopold iz Šmarij.

O požaru v Bovcu nam pišejo: Goreti je začelo ob $^1/_2$4 popoldne pod farno cerkvijo, na severni strani Bovca. — Ker je pihal severozahodnik, se je požar strašno hitro širil. V dveh urah bilo je v plamenu okolu 70 hiš in več gospodarskih poslopij. Nemogoče je opisati strahovit prizor, ki se je nudil očem. Grozno pokanje opeke, gromeče rušenje dimnikov in zidovja, šum silnega ognja in jok in stok siromašnih pogorelcev spajalo se je v nepopisen hrup in trušč. Vsled čudovito brzega širjenja požara ljudje niso ničesar rešili iz ognja. Le redke družine najbolj oddaljenih hiš so pograbile v zadnjem hipu kako malenkost; večinoma pa je vse požrl strašni ogenj. Med drugimi poslopji pogorela je cerkev sv. Trojice na trgu, kaplanija, občinska sirotišnica, občinski urad, čipkarska šola, Jonkova poslopja, kjer je bila tudi nastanjena „Narodna Čitalnica“ (zgorela je tudi društvena zastava, ves inventar in lepa knjižnica) ter vse hiše od ceste med sod. zaporom in trgom do farne cerkve, to je vse središče prej tako lepega trga. Ljudsko šolo rešilo se je le s posebnim trudom. Na pomoč so nam prihiteli vrli sosedje z vseh strani. Z njih pomočjo se je posrečilo ogenj vstaviti, drugače bi bil uničen ves Bovec. Vsem tem prijateljem, ki so vsaj nekaj rešili, dolžni smo Bovčani iskreno zahvalo. — Posebno hud boj za lokalizacijo požara bili se je s strahovito naravno silo pri hiši g. Kavsove, dalje pri bratih Ortan in pri jetnišnici. To so bile tri silno važne točke; bilo je ubraniti širjenje požara proti vzhodu, jugu in zahodu. Vrli Srpeničani so res junaško in neustrašno branili vzhodno točko pri hiši g. Kavsove, drugi zunanji rešitelji in domačini pa so tudi hrabro odbili nevarnost na jugu, t. j. pri Ostanu in pa na zahodu pri zaporih. Požrtvovalno in vsega priznanja vredno vojaštvo pa je pomagalo neutrudno povsod, kjer je bila največja sila. Požar je nekoliko ponehal komaj ob 5. uri zjutraj, toda niti v nedeljo popoludne ni bila odstranjena nevarnost, da ne bi zopet začelo kje goreti. Ljudstvo je utrujeno, zbegano in obupano. Provzročene škode še ni mogoče ceniti, a gotovo preseza pol milijona kron. Bovec je kup razvalin, ljudstvo pa je izpostavljeno najhujši bedi in pomanjkanju. Potrebna je nujno pomoč dežele in države, a tudi usmiljena srca naj ne pozabijo tako hudo udarjenih siromakov!

Namestnik v Bovcu, cesarjev dar, oklic za pomoč siromakom. — Pišejo nam iz Bovca 12. t. m.: V torek, dne 11. t. m., obiskal je Bovec gospod c. kr. namestnik. Ogledal si je žalostno pogorišče ter izrazil svoje obžalovanje na strahoviti nesreči, ki je zadela nesrečni Bovec. Povedal je, da je prišel prepričat se osebno o škodi po naročilu in povelju samega presvitlega cesarja. — Dalje je tudi povdarjal, da naj se mu nemudoma naznani, ako bi katera zavarovalnica hotela prikrajševati zavarovano vsoto na škodo siromašnih pogorelcev. Obljubil je takoj svojo pomoč proti morebitnemu odiranju pogorelcev od strani zavarovalnih agentov.

Danes, 12. t. m., dospela je brzojavka od c. kr. namestništva, da je daroval presvetli cesar pogorelcem 10.000 K.

Občina je takoj odposlala brzojavni zahvali na Dunaj in v Trst za ta velikodušni dar blagega vladarja. — Naj bi našel dobrotni vladar mnogo posnemovalcev, ki bi se usmilili bednih siromakov. — Ljudje nimajo kaj jesti, niti kaj obleči; hvaležno bi se sprejelo vsak dar, bodisi v denarju ali v živilih in obleki.

Rojaki! Bovčani smo imeli vedno odprto roko in srcé, ko je bilo treba pomagati sobratu. — Usmilite se tudi vi sedaj naših nesrečnikov! Slavna županstva, slavni duhovski in šolski uradi, društva in zasebni človekoljubi, pritecite na pomoč vašim bratom — rojakom v sili in nesreči. — Blagohotni darovi izvolé naj se poslati na županstvo v Bovec.

Vse škode je nad 1 milijon K.

Napredek v Gorici. — Gosp. Anton Pečenko je prezidal svojo drugo hišo v Verdijevi ulici, da bo imela še lepše zunanje lice. —

„Trgovski Dom“ polagoma napreduje. Izkopan je že ves prostor, kjer bo gledališka dvorana in pod njo v polsuterenu restavracija.

Hotelov konsorcij je začel prezidavati hotel „pri zlatem jelenu“. Tu nastane lepa tronadstropna hiša. V notranjosti pa bodo prav prijetni prostori za restavracijske namene.

„Goriška ljudska posojilnica“ vzdiga svojo hišo št. 7. v Gosposki ulici. V treh tednih bo nova stavba že pod streno. To bo najlepša hiša v Gosposki ulici. — In tako naprej! Špekulanti — na noge!

Usmiljenje kavcev do revežev. — Ona uboga ženica, katero so kavci zapeljali, da je vložila vse svoje trdo prislužene krone v Krojaško zadrugo, je šla vsa objokana tudi k dr. Gregorčiču ter ga rotila, naj ji pomaga, da dobi svoj denar nazaj. — Dr. Gregorčič se je le smehljal s tistim svojim topim smehljajem, ki mu igra na ustih vselej, tudi tedaj, ko ž njim dokazuje svojo praznoto v srcu, zmedenost v glavi ali brezsrčnost v svoji vesti. Ženica je odšla s prepričanjem, da pri kavcih ni usmiljenja, ni vesti.

Korak za korakom v propast. — Klerikalni trobili sta sami razglasili, da je skupila „Krojaška zadruga“ v februvarju, marcu in aprilu za blago 15.000 K. Torej v treh najboljših mesecih prvega poluletja je prodala blaga za bagatelco, katero čisti dobiček ne more kriti niti režijskih stroškov. — In v tako podjetje je Centrifuga zabila 110.000 K!!

Čez poletje je v K. z. prava pravcata mizerija! V štacuni Hedžet & Koritnik je vsak dan gotovo trikrat toliko ljudij nego v Centrifugini boteži. — In to je naravno! Centrifuga je zarubila terjatve pri 165 zvestih odjemalcih Krojaške zadruge, in to pri mnogih po krivici, ker niso bili nič dolžni. Naravno, da od teh kupovalcev ne prihaja nikdo več v to bankerotno botego.

Končno je prišlo še — izključenje Gabrščkovo. On sam je zadovoljen, da je izključen, ker tako pride do svojega denarja. Toda kakošen dobiček ima od tega K. z.? Saj Gabrščk radi tega ne neha vihteti „mesarskega noža“ v „Soči“ in „Primorcu“, narobe: dali so mu še več povoda. In kakošen mora biti vspeh? — Edino ta, da veliko število Gab. prijateljev in somišljenikov zdaj pa prav gotovo ne pojde več v to botego, ako bi sicer tudi šli. To je povsem navadna posledica, brez sleherne besedice agitacije. — Ali kavci nič ne računajo s takimi dejstvi?! Vsak pameten trgovec bi računal z dejstvi, razmerami in osebami, naši kavci pa mečejo z gnojnimi vilami ljudi čez prag! Pa pravijo, da hočejo razviti lepo kupčijo, ki naj dá toliko dobička, da bodo plačevali stare dolgove in celo deleže članom! — Torej: korak za korakom v propast!

Za tepce jih ima. — „Gorica“ se zvija in zvija, ali izviti se ne more. Radi tega pa maha revica okoli sebe, in ker ne ve nič pametnega povedati, pravi v svoji obupnosti, da ima „Soča“ svoje naročnike za strašanske tepce glede tega, kar smo pisali o Kroj. zadrugi in o tisti nečedni kupčiji s Centrifugo. Smejali smo se, ko smo čitali to novo učenost iz klerikalnega gnezda. Za tepce jih ima.... ima jih, ima, pa „Gorica“ svoje čitatelje, ker laže in farba o Kr. zadr., da je grdo. Mi smo pisali resnico ter odkrili svetu lumparijo, katero so počeli klerikalci s Kr. zadr., in naši naročniki so nam za to hvaležni, kakor nam je hvaležen marsikdo iz klerikalnega tabora, pred vsem pa člani propadle Kr. z., ker iz naših člankov je razvidno, kako hočejo imeti za tepce te člane, in kako jih hočejo voditi za nos sedaj, ko so jim zapravili deleže. Možje okoli „Gorice“, s predsednikom Bajtom in sladkim svečarjem Kopačem vred, ti jih imajo za tepce — člane Kr. z. namreč. In ker jih hočejo imeti še dalje za tepce, zato se bojijo na občnem zboru govora, ki bi jih uničil! Ali včasih se pripeti, da kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade, in istotako, da tisti, ki ima druge za tepce, ostane sam tepec! Ti ljudje so kaznovani od sodnije z globo, ker se niso ravnali po zakonu, marveč so delali po svojih glavah, — in ti možje seveda niso tepci! — in ker so hoteli imeti člane Kr. z. za norce in tepce.

Vse kokodakanje klerikalnih kapunov kaže le, kako so ti ljudje v škripcih, in sedaj, ko jih išče roka pravice, ko so kaznovani in primorani, sklicati občni zbor, kričijo ter govoričijo tako neumno, kakor prepirljivke, kadar si imajo skočiti v lase! Božja kazen jih že išče. Vse so zvračali na druge, vsega, kar so storili nepravilno oni, so krivi drugi, ali kazen išče pa le njih, ta nedolžna jagnjeta s hinavskim licem! Uj, kako so nedolžni! Po krivem, seveda, trpijo. Ali vse zvijanje ne pomaga nič. Vse naščuje na svetu in nič ni tako skrito, da bi ne bilo kedaj očito! Privlekli smo te pobožnjake na solnce, in sedaj se jim cedi maslo raz glave, v škripcih in zagati so, odtod tisto neumno bevskanje po farovških trobilih! Lepi gospodje so....

Nesreča na Vipavski železnici. — Včeraj popoludne okoli 1 ure je šla po cesti z vozom, v kateri je bil vpležen konj, 57 letna Marija Devetak s tremi svojimi otroki v starosti 2—6 let. Najbrže se ni spomnila, da prihaja ob tem času v četrtek vlak po tej progi. Šla je z vozom brez skrbi proti železniški progi, ali ko pride s konjem do nje, prisopiha vlak ter zadene v konja, katerega vrže kaka 2m proč, da je ostal takoj mrtev. Ženi in otrokom pa se ni nič pripetilo, ona se je le onesvetila. Vlak se je takoj vstavil. — Je pač neobhodna potreba, da so ob cestah postavljene zavore ter da se opozarja ob vsakem času, kedaj da pride mimo vlak. Kaka nesreča bi se bila lahko zgodila!

Tudi o žepu govore, o žepu Andr. Gabrščeka namreč. Ako se hoče govoriti v polemiki o Kr. z. o žepu, tedaj se mora govoriti o žepu Centrifuge, v kateri je zdrknila Kr. z., da je ni več videti. Po narodovem izreku je farška bisaga brez dna, nò, ker je bisaga katoliške posojilnice brez dvoma v sorodstvu z ono, utegne biti ž njo tudi če ne že prav tako, pa vsaj približno. Preveč blaga je bilo, dolgov pa tudi preveč. Potem ko so začeli „kupčevati“, pa je bilo nakrat malo blaga, dolgov pa še vedno preveč. Centrifuga je „kupila“ Kr. z. po ceni, tako po ceni, da ako bi se bila rešila kriza v Kr. z. po drugem potu, bi bilo ostalo lepo število tisočakov v prilog Kr. z., tako, tako pa so se pogreznili... kam, v kateri žep? Ti ljudje govorijo o žepih drugih po prislovici: Rečem ti, da mi ne porečeš!, da bi tako odvrnili prizadete od dejstva, da je igral veliko vlogo pri tisti nečedni kupčiji s Kr. z. — klerikalni žep, ki ni nikdar sit!

Kaj je pa z žepi članov Kr. z.? Ali se povrnejo v te žepe kedaj zapravljeni deleži?! To bi rad marsikedo vedel, ali o tem molčijo, kakor da so žepe članov pošteno oskubili. Ali dan plačila ne izostane in o žepih se še pošteno pomenimo. Kaj naj molčijo oni, katerim klerikalni brezvestneži vlečejo iz žepa denar? In ali naj mirno gledajo, kadar si kdo polni z drugim denarjem svoj žep?!

Šli so preko zakona ter sklenili kupčijo sami med seboj, tako da je Kr. z., kakor smo že dokazali, oškodovana za tisočake, nò, ker jim ni bilo mar za žepe članov, marveč le za žep Centrifuge. In za ta Centrifugin žep tudi sedaj dobro skrbijo na škodo članov.

Družba slov. igralcev iz Ljubljane bo predstavljala v soboto 15. in nedeljo 16. t. m. v Vipavi „Bisernico", igro s petjem, ter tri veseloigre, v ponedeljek 17. in torek 18. t. m. v Tominu, v proslavo visokega rojstnega dne Njega Veličanstva cesarja Fran Josipa I., „Ženski Otelo" in tri jednodejanke. 19. in 20. t. m. v Kanalu iste predstave, v petek 21. pa v Kobaridu „Ženski Otelo".

Pričakuje se povsodi obile udeležbe.

Čitalnica v Vipavi priredi v soboto 15. avgusta in nedeljo 16. avgusta. t. l. gledališki predstavi s sodelovanjem družbe slov. igralcev iz Ljubljane.

Na Šmarni dan, pod kostanjem, popoldne ob 5. uri tri vesele igre: „Poljub", veseloigra v jednem dejanju po italijanskem prevodu od Luigi Rossija; režiseur Danilo. „Ker se je žene bal", burka v jednem dejanju, vprizoril Danilo. „Kdaj pojdete domu", burka v jednem dejanju, po Govékarju vprizoril Danilo.

V nedeljo popoldne ob 6. uri slavnostna predstava v proslavo visokorojstnega dne Njega Veličanstva, cesarja Frana Josipa I. „Bisernica" igra v dveh delih s petjem, možki zbor, pojo Vipavski pevci, solo petje g. Kočevarjeva, vprizoril Danilo. I. del Jurež, II. del Vrnitev iz Afrike. -- Po igri prosta zabava in ples.

Upati je, da se teh predstav udeleži vsa Vipavska dolina in okolica ter s tem pokaže svojo narodno zavest in simpatije do slovenske Talije.

Družba slov. igralcev je za ta dva dneva naštudirala ves nov repertoir, in upati je od teh izvanrednih predstav tudi izvanrednega užitka.

„Čitalnica" v Tolminu priredi v prostavo visok. rojst. dne Njega Veličanstva cesarja Fran Josipa I. v ponedeljek 17. in v torek 18. avgusta t. l. gledališki predstavi s prijaznim sodelovanjem družbe slovenskih igralcev iz Ljubljane. Vspored: V ponedeljek dne 17. avgusta ob 8. uri zvečer slavnostna predstava: Ženski Otelo. V torek dne 18. avgusta točno ob 8. uri zvečer: Kdor se poslednji smeje. Srečno novo leto! Šaljiva igra v jednem dejanju. Dobro došli! Kedaj pojdete domu? Pri predstavi udarja iz prijaznosti tamburaški zbor. Cene vstopnic: Sedeži prve vrste 2 kroni, druge vrste 1 krono 80 vin., Stojišče 60 vin. Mladina polovico. Vstopnice se dobivajo v Čitalnici.

Tukajšnji 47. pešpolk odide na manovre v nedeljo zjutraj okoli 3. ure in sicer pojde na Kranjsko.

Prodajalnice jestvin v Gorici bodo jutri na praznik odprte, in sicer do 12. ure.

Med Avčami in Ročinjem je zgradila železniška uprava čez Sočo jako lep viseč železen most — in to za lastno rabo med gradnjo železnice. Po končanem delu se ima most podreti. Da se to zapreči, je povabila železniška uprava, naj bi cestni odbor sprejel ta most v svoje področje. Ker je ta most velike važnosti za sosednje občine, je povabil cestni odbor prizadete občine, naj bi skupno plačale zahtevano odkupnino samo 1000 K (— stal je 14.000 K! —) in se zavezale, da bodo most vzdrževale v bodočnosti. Isto je predlagal tudi deželni odbor. — Ker pa se občine odklonile vsak prispevek, razun Ročinja, ki je dal zemljišče za pot od državne ceste do mosta, odklonil je tudi cestni odbor sprejetje mosta.

To je čudna novica! Most je zelo potreben, ker po njem bodo ljudje hodili na bližnjo postajo v Avčah, zato je pač pričakovati, da se na kakoršenkoli način dobi tistih 1000 K ter most ohrani! — Doslej imamo blizu tam za prehod čez Sočo čoln, ali ob deževju in ko je Soča velika, je prehod nevaren ali nemogoč. Za 1000 K lep železen most, je pač vse nekaj drugega! Torej —!

Električna sila za drugo železnično zvezo s Trstom. — Železniško ministerstvo je nekatere interesirane zavode povabilo, naj do 1. oktobra t. l. predlože vladi načrte glede uporabe električne sile v gradeči se železnični progi Celovec Beljak-Trst. Stroji bi morali biti dveh vrst, in sicer ena za osebne in brzovlake in druga vrsta za tovorne vlake. Soča bi lahko dajala 14.000 konjskih sil. Dotični zavod ob Soči moral bi biti zgrajen tekom dveh in pol let. Železniški minister Wittek da je navdušen zastopnik te ideje.

Iz Zgonika na Krasu nam pišejo, da so imeli tam 9. t. m. novo mašo, katero je pel č. g. novomašnik Franc Lavrenčič, sin še živih starišev Janeza in Tereze. Slovesnost je bila jako lepa in dostojna. Običajen obed je bil na njegovem rojstnem domu v Saležu. Dopisnik skončuje svoje poročilo tako-le: „Omeniti pa moram še posebej, da one ovčice, med katere pride č. g. Fr. Lavrenčič pastirovat, naj ga le z veseljem pričakujejo, kajti blaga in mirna duša je on, kakor tudi njegovi stariši in sorodniki; tam ne bode hujskanja in prepirov."

Oznanilo. — Izvlečki iz plačilnih nalogov za osebno-dohodninski davek cenilnega okraja „Gorica-mesto" in onega „političnega okraja Gorica - dežela, so razpostavljeni za vpogled skozi 14 dnij, računajoč od 10. avgusta t. l., ob uradnih urah pri davčnem oddelku podpisanega c. kr. okrajnega glavarstva, Via Cappuccini st. 16. C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici, dne 6. avgusta 1903.

Cestni odbor kanalski je sprejel med skladovne ceste celotno cestno mrežo po Banjški planoti, t. j. cesta Grgar - Bate-Banjšice - Kal - Lom - Sv. Lucija, s postranskima črtama Kal - Avče in Banjšice - Čepovan. — Deželni zbor brez dvoma potrdi ta sklep, ki je velikega pomena za kanalski okraj. — Načrte za te ceste izdeluje inžener g. Machnitsch.

Pevsko-bralno društvo na Trnovem pri Gorici vabi na veselico, katero priredi v nedeljo dne 23. t. m. ob 3. uri pop. v prostorih g. župana Peršiča s sodelovanjem „Pevsk. in glasb. društva" iz Gorice in goriškega in solkanskega „Sokola". Vspored: 1. „Slovenec sem", poje domači možki zbor. 2. Nastop „Sokola": Proste vaje. 3. Poje pevsko in glasbeno društvo iz Gorice. 4. Telovadba na orodju: a) drog, b) bradlja. 5. „Zvezna", domači možki zbor. 6. „Dobrodošli! Kdaj pojdete domu". Veseloigra v 1 dejanju. 7. Ples in prosta zabava. Med posameznimi točkami in pri plesu svira „Sokolska" godba iz Prvačine. Vstopnina: k veselici 40 vin.; vsak plesni komad velja 20 vin., društveniki in „Sokoli" v društveni obleki plačajo polovico. K obilni udeležbi vabi odbor.

Vojaško - veteransko društvo v Kanalu priredi v nedeljo dne 16. t. m. javno tombolo s tremi dobitki: I. činkvina K 40; II. činkvina 20; tombola K 100. Dobitkom se odbije finančna taksa. Začetek točno ob 3½ uri popoldne. Vsaka srečka stane 30 vin. Čisti dobiček je za naročeno društveno zastavo. Pred in med tombolo svira godba. Po tomboli bode javni ples. Vsak plesni komad do 8. ure zvečer stane 20 vin. Od 8. do 9. počitek. Od 9. ure do 1 zjutraj velja vstopnina k plesu 2 kroni. V slučaju slabega vremena se odnese tombola na prihodnjo nedeljo dne 23. avgusta. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Izletnikom na Trnovo dne 23. t. m. naznanja goriški „Sokol", da se lahko udeleže skupnega obeda, za kar je treba se oglasiti v pisarni dr. Treo-ta.

Iz Gradišča poročajo o požaru v kraju Moiamatta v hiši, ki je last Konstantina Spesota. Gorelo je najprej v hiši, potem pa je zgorela tudi hiša. Spessota so na podlagi poizvedeb, ker je sumljiv, da bi bil sam zažgal, dali pod ključ. Škode je okoli 5000 K.

Učiteljsko mesto. — Pišejo nam: „Na podružnici v Lokavcu (Loka pri Zid. mostu, laški okraj, Štajersko) razpisano je učiteljsko mesto do 31. t. m. Plača: 1200 K, (oziroma 1400 ali 1600) in starostne doklade po 200 K. Stanovanje prosto. V samotnem kraju je. Prošnje krajnemu šolskemu svetu v Loki pri Zid. mostu."

Odprti lekarni. — V nedeljo bosta odprti v Gorici lekarni Gironcolijeva in Gliubicheva.

Izpred sodnije. — Pred sodniki je stal Josip Cotič od Antona, pristojen v Dornberg, obtožen, da je dne 13. junija letos v Taboru vkradel v stanovanju Jos. Cotiča svoto 20 K. Skočil je skozi okno v sobo. Sodnija mu je prisodila 4 mesece trde ječe s trdim ležiščem vsaki mesec.

Zahvala. — Podpisano županstvo izreka tem potom najtoplejšo zahvalo vsem merodajnim faktorjem, kateri so pripomogli izposlovati pri visoki vladi podporo v znesku 1000 K, katere je izvolila podeliti tukajšnji občini.

Posebno se še zahvaljuje blagorodnima gg. Bog. Prinzigu, c. kr. okraj. glavarju, in Oskarju Gaberščeku, županu in držav. poslancu v Tolminu, katera sta blagovolila tozadevno prošnjo vsestransko podpirati.

Županstvo na Ponikvah,
dne 9. avgusta 1903.
Kuštrin l. r.

Trgovski pomočnik manufakturne stroke, vešč slov., laškega in nemškega jezika, dober prodajalec, najraje, če je vojaščine prost, se sprejme s 1. septembrom. Kje? Pové upravništvo „Soče".

Stanovanja za kandidatinje in učence se oddajo pod ugodnimi pogoji. Učence se poučuje na stanovanju brezplačno. Naslove pové naše upravništvo.

¼ vina s „Tempel"-vodo.

Slasten rezek okus! Vzbuja zmerno srčno delavnost in pospešuje tek.

Zahtevajte povsod rogaško vodo
„Tempel-vrelca".

Neredna stolica je vzrok tisočerim boleznim. Nerazumljivo je, kako more današnje človeštvo to zanemarjati, da ne išče vzroka tolikih boleznij, katere izvirajo ravno iz tega. Ako to odstranimo, pomagano nam je: Poslužujemo se tedaj rogaške vode **„Tempel - vrelca"**, mešajmo isto z vsakdanjo našo pijačo in videli bodemo, kako dobrodejno vpliva na naše telo ter ima prednost pred jednakimi sredstvi radi blažujočega učinka. 2

Razgled po svetu.

Slika iz Khuenovega banovanja. — „Edinosti" pišejo iz Zagreba: Pred tremi desetletji je bil pri hrvatski deželni vladi v Zagrebu vladen svetovalec, ki je imel sina, katerega so bili iz petega gimnazijalnega razreda — spodili!

To vladni svetovalec je poskrbel za svojega spojenega sinu ter ga pritisnil kakor praktikanta v računski oddelek deželne vlade. In tu je nadebudni sinček vladnega svetovalca napravil hitro karijero. Postal je računski svetovalec, ter zavzemal odlično mesto v zagrebški takozvani „družbi". Ko je banica prirejala kak ples, bil je omenjeni svetovalec vedno arenžer in plesovodja, in ko so bili plesi kje drugje, je iste navadno otvarjal omenjeni računski svetovalec — z banico...!

Ta človek je vžival seveda tudi splošno zaupanje. Volili so ga v odbore vseh glavnejših zagrebških društev. Mej drugim bil je blagajnik „Rudečega križa" in loterije za gradnjo doma siromakov. Da bi ga pa vlada tudi drugače odškodovala za njegovo vernost in udanost, ga je imenovala (nota bene, človeka s štirimi nižjimi gimnazijalnimi razredi) docentom iz državnega računoslovja na Zagrebški univerzi! Par mesecev po tem imenovanju pa se je izkazalo, da je pri „Rudečem križu" in pri loteriji za gradnjo doma siromakov nekam precej — zmanjkalo. A kaj se je zgodilo možu za vse to? Bil je kazenskim potom premeščen od deželne vlade k županiji (Zagrebški), kjer je bil materijalno na boljem, nego je bil poprej! A tudi to se je zgodilo še le potem, ko so drugi uradniki dotičnega oddelka to odločno zahtevali ter izjavili, da z onim človekom nočejo služiti več! Vseučiliški docent pa je še vedno!

Ta slučaj je pač najlepši dokaz o grozni korupciji in moralni propalosti, ki vlada v Hrvatski!

Odškodnina prisednikom obrtnih sodišč. — „Wiener Zeitung" objavlja naredbo ministerstva za pravosodje v sporazumljenju z ministerstvi za finance, notranje stvari in trgovino, tičočo se odškodnine za zgubo zaslužka prisednikom obrtnih sodišč iz stanu podjetnikov.

Velika nesreča na železnici. — O nesreči, ki se je zgodila na metropolitanski železnici v Parizu, se javlja iz Pariza nadalje še to-le:

Ponesrečenci so v svojih rokah krčevito stiskali žepne rute. Obrazi istih so rdeči in napihnjeni ter s paro oparjeni. Trupla so kupoma ležala eno preko drugega. Vsi so umrli vsled zadušenja. V sredo ob 8½ uri zjutraj sti bili najdeni še dve trugli ter znaša potem število mrtvih 84. Občinstvu se pripušča v gručah ogledovanje mrličev. — Kolodvor Menilmontant, kjer sta zgorela oba vlaka, je skoraj popolnoma uničen. Ognjegasci nadaljujejo delo. Ob 11. uri zjutraj je prišel na kraj katastrofe ministerski predsednik Combes v družbi policijskega prefekta. Ministerski predsednik je zahteval listo umrlih in ranjenih v svrho ureditve pomožne akcije za dotične družine.

Tekom jutra so spoznane mrtvece, katerih je bilo 46, prenesli na njih stanovanja.

Na postaji Rue des Couronnes, kjer so bili potniki vsled teme blokirani v ožini, katero tvorijo stene kolodvora, našli so veliko mlako krvi in v istej več klobukov in dežnikov. Vlak, ki se je tamkaj ustavil, je zgorel, šipe na oknih so popokale. Tudi na stenah čuvajske hišice je polno razpok. Na tem mestu predora vlada še sedaj taka vročina, da se ni mogoče približati zgorelemu vlaku. Zadnje brzojavke iz Pariza javljajo, da so do sedaj spoznali 58 trupel. Vsi ti ponesrečenci so francozki državljani.

Državno pravdništvo je uvelo preiskavo. Največja krivda zadene mašinista Chautina. Vsa trupla so agnoscirana.

Več listov javlja iz Rima, da je papež povodom te katastrofe sporočil francozkemu poslaniku svoje sočutje. Vrhu tega je sporočil papež, da hoče podeliti ponesrečencem svoj blagoslov. Tudi angležki kralj Edvard je poslal predsedniku republike sožaljno brzojavko. Za ostale ponesrečencev, ki so večinoma ubožni, so list „Figaro" in drugi listi uvedli javno nabiranje milodarov.

Na podzemeljski metropolitanski železnici in sicer kolodvoru Ternes se je 11. t. t. ob 6. uri in pol zopet dogodil sličen slučaj, kakor prej, ki pa na srečo ni imel hudih posledic. Motor jednega vlaka je začel goreti.

Vendar pa so mogli pogasiti ogenj. Navstala je velika zmešnjava, dve dami, ki sto skočili z voza, ste bili lahko poškodovani.

— Število ponesrečencev na gorenji katastrofi znaša 85, od teh jih je 79 identificiranih.

Hud potres. — 13. t. m. ob 6. uri zjutraj je potres skoro popolnoma razdejal tri vasi na otoku Kythera na Grškem. Bili so trije sunki. Potres je bilo občutiti po vsem Grškem. Do sedaj še ni nič znano o kaki žrtvi na človeškem življenju.

Na grozen način ponesrečil je posestnik Janez Bukovec iz Male Lahinje pri Dragatusu. Vozil se je z dvema voloma iz Črnomlja domov. V pijanosti je padel z voza, a tako, da je z nogama obvisel na vozu, z glavo pa butal ob tla. Ponoči sta vola privlekla moža domov — že mrtvega.

Strahovite številke. — Na kranjsko železniško postajo je prišlo od 1. januvarja t. l. do 3. t. m. nič manj kakor 13 barelov 90% špirita t. t. 175.000 litrov. Iz tega se je napravilo približno pol milijona špiritovca, „šnopca" in skoro vsa ta strupena tekočina se je povžila v kranjskem in tržiškem sodnem okraju! V Ljubljano prideta na teden dva voza špirita po 13.500 litrov! Kaj čuda če prebivalstvo telesno in duševno tako propada.

Naraščenje tržaškega prebivalstva. Zadnje ljudsko štetje z dne 31. decembra 1900. je izkazalo v Trstu 178.127 prebivalcev. Po magistratni statistiki je od takrat prebivalstvo nenavadno naraslo, tako da se je naštelo v prvi polovici 1903. že 185.041 oseb, torej se je prebivalstvo v dveh letih pomnožilo za 6914 oseb. V prvi polovici l. tos je umrlo 2558 oseb, rodilo pa se je 306 oseb. — Zakonov se je sklenilo 824.

Macedonska revolucija se širi čudovito. Ako je verjeti poročilom, so zasedli vstaši najboljše pozicije ter je turško vojaštvo brez moči. Poskusili se vstaši baje vžgati Monastir, pa se jim ni posrečilo. Revolucija se razširja tudi v okraju Prilep.

Razne vesti. — Hrvatski ban grof Pojačevič baje odstopi skupno s Khuenom-Hedervaryjem. Te dni ga je klical v Budimpešto. — Vrhovnim poveljnikom srbske armade je določen kraljev brat Arzen Karagjorgjević, ki je sedaj ruski polkovnik. — V Ljubljani se je vstrelil četovodja 97. pešpolka Jos. Arko. Vzrok samomoru neznan. — Toča je razsajala okoli Dun. Nov. mesta. Padlo je toliko toče, da je bil promet ustavljen. Pobite je mnogo živine.

— Druga poročila pravijo, da je vest o odstopu hrvatskega bana neosnovana. — Nuncijem na Dunaju je izbran Merry de Val, tajnik minolega konklava. — V Srbiji je odstopilo celo ministerstvo radi vojnega ministra Atanaskovića, ki se je upiral odstranitvi nekaterih častnikov-zarotnikov. — Angleški kralj je odpotoval v sredo iz Londona na obisk našega cesarja na Dunaju. — Lloydov parnik „Poseidon" se je potopil na afriškem obrežju. Potnike so rešili.

Misterijozen ulom v prostore hrvatskega Sokola v Spletu. — Pretekli teden se je izvršil nenavaden ulom v prostore hrvatskega „Sokola“ v Spletu. Vidi se namreč, da zločinci niso imeli namena krasti, ker niso ničesar ukradli, niso pa tudi imeli namena, napraviti škode, ker niso ničesar poškodovali. Ja no je iz vsega, da se je nameravalo samo pregledati spise „Sokola“ v nadi, da bi se našlo kaj kompromitujočega. To pa se sodi radi tega, ker je bilo v sobi vse drugo v redu, samo vsi spisi so bili razbrskani in razmetani. Vse to pa privatnih oseb gotovo ni moglo zanimati, zato prevladuje mnenje, da je bil naročen ulom, in če se uvažuje, da se je v isti noči tudi vdrlo v kavarno, kjer se navadno shajajo socialisti, in v livarno železa Dujma Save, potem pač mora vsakdo uvideti, da so vsi ti dogodki v neki tajni zvezi. Ta zagonetni slučaj skušajo nekateri razvozlati na ta način, da trde, da so provzročitelji tega nočnega uloma policijski organi, ki si baje domišljajo, da se v „Sokolu“ snujejo zarote in se naročujejo v livarni Sava bombe. To se zdi vsakomur tembolj verjetno, ker se policija čisto nič ne briga, da bi našla krivce in še tudi ni uvedla nobene preiskave. — Vsled tega vlada v vseh krogih v Spletu največje ogorčenje. Ako se bodo vsa ta domnevanja uresničila, potem je pač jasno, da se hoče tudi v Dalmaciji vladati v — Khuenovem smislu!

Narodno gospodarstvo.

Vinarstvo in sadjarstvo v Brdih in na Vipavskem.

Ker se današnji dan čuje povsodi toliko o naših potrebah in nadlogah, ker se o našem zanemarjenem kmetskem stanu toliko piše in govori in ko različni ljudski prijatelji sklicujejo shode in se z resolucijami in peticijami, molitvami in prošnjami zavzemajo za povzdigo našega kmeta iz žalostnega položaja, v katerem tiči, ne smete mi zameriti, gospod urednik, če se i jaz s svojimi nasveti oglašam.

Tudi jaz sem prepričan, da se z našim marljivim in podjetnim ljudstvom, pod našim milim podnebjem in na naši rodovitni zemlji da še mnogo koristnega za našega posestnika in s tem za celo deželo storiti in doseči. Dovolite mi torej nekaj prostora v Vašem cenjenem listu za nastopne besede:

Ako si ogledamo gospodarski položaj na Goriškem natančneje, vidimo, da v resnici ni posebno ugoden ter da bi moral biti, če bi stal v soglasju z danimi krajnimi razmerami, na mnogo višji stopinji, kakor pa stoji sedaj.

Brda in Vipavska dolina sta v i n o- in s a d j e-rodna kraja, glavni pridelek teh posestnikov je vino in sadje; če tega v obilici pridela in dobro na trg spravi, je njegova denarna podlaga utrjena in s tem je mogoče našemu kmetu si dalje pomagati.

Kako se pa pri nas sedaj prvo in drugo vrši? Oglejmo si najprej vinarstvo, in tega prvi del vinogradništvo.

To je sicer še precej zadovoljivo, čeprav bi bilo želeti, da bi se i to v marsičem da bolje spremenilo, in to bi se dalo s poučnimi shodi in vzglednimi vinogradi, katere bi posamezniki ali društva napravljala, doseči najbolje. Najpripravnejši čas za prenovitev naših vinogradov je sedaj, ko pustoši trtna uš po Vipavskem vinograde in ko se že prikazuje na pragu naših Brd. Sedaj je treba skrbeti in delati z novimi nasadi, a paziti je treba, da se bo tu premišljeno postopalo, da se izbere prave podlage in določi za cepljenje žlahtne in preskušene trte.

Tisti nasadi po starem, s vsto mešanico različnih boljših ali manj rednih vrst trt, kakor se še prepogostoma pri nas naleti na nje, ni več za današnje vinograde.

Kako stojimo pa s k l e t a r s t v o m?

Naš kmetič potrga navadno vse različne vrste grozdja ob enem in zmasti vse vkup, le belo in črno loči; redki so oni, ki boljše vrste za-se in slabejše zopet posebej pridelujejo. Nadaljno ravnanje je tudi različno; eni pustijo vreti mošt na tropinah, drugi ne, eni puste vreti v odprti posodi, drugi zopet v zaprti, prvemu je dobra, drugemu slaba klet na razpolago. Med tem se začnejo oglašati vinski kupci, in kdor je srečen, odda svoj pridelek, drugim pa, ki ga imajo v kleti, dela preglavice, ker prvič si niso na jasnem, kako bi ž njim ravnali in nimajo zato tudi potrebne oprave, in drugič bi ga radi v denar spravili kar mogoče ugodno, kar pa oboje ni preveč lahko, ker je vino iz različnih vrst grozdja bolj občutljivo in brez izraženega tipa. Vsled tega tudi nima naše vino, akoprav bi mu po dobroti grozdja pritikalo, nobenega imena na vinskem trgu in ga večinoma vinski trgovci kupujejo, da ž njim druga manj vredna vina „režejo“. Da bi bil kedaj zagledal izven Goriške v kakem hotelu na jedilnem listu omenjeno kako brisko ali vipavsko vino v butelkah, se mi še ni nikdar pripetilo, in ako se kje na tujem goriško vino dobi, je navadno vse kaj drugega nego „bric“ ali „vipavec“.

Sedaj si pa oglejmo s a d j e r e j o:

Naše sadje je sicer precej znano po svetu, a veliko gospodarsko vrednost, katero nam nudi sadjereja, se pri nas še, žali Bog, preveč podcenjuje. Skoraj nikjer ni videti kakega racijonelnega in premišljenega sajenja sadnega drevja. Posledice tega smo videli leta 1900., ko je sadna razstava v Gorici povodom obiska našega presvitlega cesarja napravila nekak „fiasko“. Ko je bilo videti tu sicer najlepše vrste sadja, si ga je pa moral dvorni kuhar z Dunaja naročiti, ker ga tu ni dobil, in so razstavljalci večinoma le to imeli, kar so bili ravno razstavili.

Nekako izjemo delajo tu č e š n j e. Teh se v resnici v lepi množini pridela in izvaža, a tudi tu se premalo jemlje ozir na lepe in za daljni trg pripravne vrste. Naj omenim še, da vlada pri tem velika nemarnost in nevednost v celem negovanju sadnega drevja, kakor v čiščenju, gnojenju, pokončavanju različnih škodljivcev i. t. d. Kupčija s sadjem je tudi zelo neracijonelna. Naš kmet prinese svoj pridelek v Gorico in tu je odvisen od tujega kupca, kateri mu cene določa po svoji volji; nazaj ne more ž njim, ker bi se mu pokazilo, in tako ga mora mnogokrat pod ceno dati. Dobro je, da kupci sami niso v ožji zvezi in ne izrabljajo toliko našega kmeta, kakor bi ga lahko. Nekateri, posebno med Brici so bolj podjetni, gredo v svet, kamor si dajo od doma sadje pošiljati, ali te kupčije so tako na malem zasnovane, da kar dotičnik več zasluži, tudi na tujem porabi.

S s u h i m sadjem nismo tudi nič na boljšem. Kmet je primoran oddati to vrsto pridelka laškemu trgovcu v mestu, pri katerem je na račun navadno že čez leto dolg delal, in nima pri določitvi cene seveda prve besede.

Tako kakor se sedaj dela in gospodari, ne sme iti dalje. Naše milo podnebje, naša rodovitna zemlja nam mora dati še boljših pridelkov in v mnogo večji meri, kakor jih dosedaj imamo. Ali tudi naša kupčija se mora reorganizirati ali bolje: organizirati posebno z ozirom na drugi jako važen faktor, ki nam je, oziroma nam bo v kratkem v največji meri na razpolago, in to so naše p r o m e t n e z v e z e. Z Vipavsko železnico je dana priložnost Vipavcem svoje pridelke ceno in v največji meri v Gorico in odtod dalje spravljati v svet in z novo bohinjsko bodo Brda na boljšem nego do sedaj, sploh cela Goriška s severom, našim glavnim trgom, v najboljši zvezi. Ravno bohinjska železnica pa, od katere si mnogo dobrega obetamo, nam bode lahko v največjo škodo, ako se za časa na njo ne pripravimo; kajti ž njo pride podjetni tujec v našo krasno deželo, porabi naš neugodni gospodarski položaj, pokupi nam po malem naša posestva, katera nam sedaj povzročajo le skrb in trud, jih začne premišljeno in plodonosno oskrbovati, in mi, ki smo sedaj tu gospodarji, se bodemo morali umakniti, ali pa si pri njem kruha iskati. Da je tu potrebna nujna odpomoč, bode vsakemu jasno. Ali kako?

Z dobrimi nasveti in navodili, kakor jih čitamo tupatam po naših domačih časnikih, ni tu mnogo pomagano: kajti to je predalnja in prepočasna pot. Le poglejmo, koliko gospodarjev čita naše časnike, koliko od teh se zavzame in skuša izvesti te nasvete in kolikim se i to popolnoma posreči; največkrat se kaj napačno izvede, vspeh izostane in ta „neumna novotorija“ je za dolgo, če vže ne za vedno odstranjena. Danes ko celi izobraženi svet z neko nervoznostjo deluje in napreduje, se za vse novo ogreva in spopolnuje, ni naše tiho delovanje po starem več na mestu, treba je tudi nam s časom in v duhu časa napredovati, da ne zaostanemo. Vsak stan, vsaka skupina, ki se stavi v bran proti nasprotnim uplivom, ali ki hoče doseči skupen namen, se združi, da z združenimi močmi krepko nastopa. Mi posestniki, mali in veliki, imamo tudi skupne težnje, skupne želje, zakaj bi se i mi ne družili in organizirali v zdravo in krepko celoto, kjer bi združeni vršili to, kar posamezniku ni mogoče? In da bi imela taka združitev, zadruga bi bila najprimernejša, mnogo važnega dela in dobička, hočem tu prav na kratko opisati.

(Konec pride.)

Svila za neveste od 60 kr. do gld. 11·35 v vseh barvah. Franko in **carine prosto** na dom. Bogata uzorna zbirka z obratno pošto. **Tovarna svile Henneberg v Curihu.** (3)

Wilhelmova tekočina za mazanje

„Bassorin“

c. kr. priviligovana 1871.

1 vrček 2 K, poštni zavoj 15 komadov 24 K.

Wilhelmov c. kr. priv. „Bassorin“ je sredstvo, čegar pomoč je dokazana po znanstvenih preiskavah in praktičnih skušnjah in se proizvaja jedino le v lekarni

Frana Wilhelma

c. kr. dvornega zalagatelja

V Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko.

Kot mazilo koristi s tem, da je pomirljivo, ohladi in vtolaži bolečino pri boleznih na živcih, v žilah, udih in kosteh.

Zdravniki ga vporabljajo v teh slučajih, posebno ako se te bolečine pokažejo po velikih naporih na **marširanju** ali pri zastarelih boleznih. Rabijo ga tudi **lihobalzci, gozdarji, vrtnarji, telovadci** in kolesarji z najboljšim vspehom.

V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kjer se ne dobi, vrši se pošiljatev direktno. (3)

Zahvala.

Podpisani so toplo zahvaljuje blag. gosp.

doktorju Viktorju Gregoriču,

obč. zdravniku v Sežani,

ker je mojo opasno obolelo hčerko s svojo zdravniško spretnostjo rešil gotove smrti.

Ob enem ga občinstvu najtopleje priporočam.

Fr. Gruntar,

posestnik, Šmarje pri Ajdovščini.

Elegantne zalepke za „Šaljivo pošto“

vedno v zalogi pri Fr. Bonaču v Ljubljani.

Cena 100 komadov K 3·—

Božjast.

Kdor trpi na božjasti, krčih in drugih nervozni boleznih, naj zahteva knjižico o teh boleznih. Dobiva se zastonj in franko v **Schwannen-Apoteke, Frankfurt a. M.**

Išče se za čevljarsko obrt

spretnega delavca, kateri bi lahko vodil delavnico ter nadomeščal gospodarja. Služba stalna. Prednost imajo poročeni. Ponudbe na naše upravništvo.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz **vipavskih, furlanskih,** **briskih, dalmatinskih** in **istorskih vinogradov.**

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavn. občinstvu, da imam razun pekarije v Gorici v Raštelju št. 29. tudi

novo pekarijo v Kanalu

na glavnem trgu.

Priporočam domačinom ter rojakom po soški dolini vedno svoži kruh vsake vrste. Nadalje sprejemam tudi od zasebnikov kruh v peko, katerega spečem po ugodnih cenah. Imam tudi zalogo moke raznih vrst, po ugodnih cenah.

Jožef Valentinčič,

pekovski mojster v Gorici in v Kanalu.

Rimske toplice v Tržiču

(Monfalcone)

= in blatne kopeli =

priporočane po najboljših zdravnikih proti bolečinam v bedrih, revmatizmu, ženskim boleznim itd. itd.

Dopolnilno zdravljenje: z elektriciteto, tako zvano »tremolaterapia in masažo«. Posvetovalni zdravnik dr. G. pl. Camti.

Odlikovana krojaška delavnica

Ant. Krušič

krojaški mojster v Vrtni ulici štev. 26.

Priporoča se slavnemu občinstvu v mestu in na deželi. Ima bogato zalogo vsakovrstnega blaga za vse letne čase in vsak stan. Gotove obleke lastnega izdelka kakor tudi površne suknje itd. Cene zmerne.

Ravnokar mi je dospelo sveže raznovrstno blago za nastopno pomladno sezono.

Izdelke iz lastnega blaga jamčim!

Mizarska zadruga v Gorici (Solkan)

Naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo — veliko zalogo

izgotovljenega pohištva vseh slogov

v Solkanu pri Gorici. — v Solkanu pri Gorici.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanjo trgovino pohištva tvrdke Ant. Černigoja v Trstu, Via Piazza vecchia št. 1. katero bodemo vodili pod jednakim imenom.

Kar ni v zalogi, se izvrši točno po naročilu v najkrajšem času.

Cene zmerne.

Delo je lično ter dobro osušeno.

J. Zornik Gorica, Gosposka ulica štev. 7.

Priporoča toplo sorojakom svojo **zalogo modnega blaga:**

Za dame:
Krasne okraske za obleke, trakove, svile zadnje novosti za bluse, pajčolane, pasove, predpasnike, rokavice, nogavice, dežnike, solnčnike, bluze, čevlje, vse potrebščine za obleke, kakor: podloge, sukanec, svilo, gumbe, vezenja, zaponke itd.

Za gospode:
Raznovrstno belo in barvano perilo najbolje vrste, jopice za hribolazce, kolesarje, veslarje; zadnje novosti ovratnic, ovratnikov, zapestnic, nogavic, rokavic, hlačnikov, čepic, čevljev, dežnikov itd.

Opozarja
prečastite dame, na svojo veliko zalogo obče priznano najboljih modercev vsake cene.

Za birmance
in otroke: rokavice, nogavice, pajčolane vsake vrste, obleke, čepice, razno perilo.

Za slavnosti
in druge veselice; vsakovrstne narodne trakove, kojim preskrbi na zahtevo vsakovrstne napise.

Cene brez vsake konkurence.

„Goriška ljudska posojilnica"

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in **nadzorstvo** je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po 5%. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastavo 6%, na menice 6%, s ½% uradnino. Glavni deleži koncem leta 5½%.

Stanje 31. dec. 1902. (v kronah): Članov 1853 z deleži K= 129.026. — Hranilne vloge 1,479.006·70. — Posojila 1,443.030·10 — Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Reservni zalog 68,050.90.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Na Travniku št. 5.

Le par dnij bode trajala dne 10. t. m. pričeta

prostovoljna dražba

manufakturne stroke kakor: sukna za možke, bombaževina za ženske, zefir, satin, forštajn, flanela, sukne za mobilje, bele in barvane zavese, namizni prti, razne svile in tkanine. — V bližini krojaške delavnice M. Poveraja. Posebno lepa prilika se nudi krojačem.

Na Travniku št. 5.

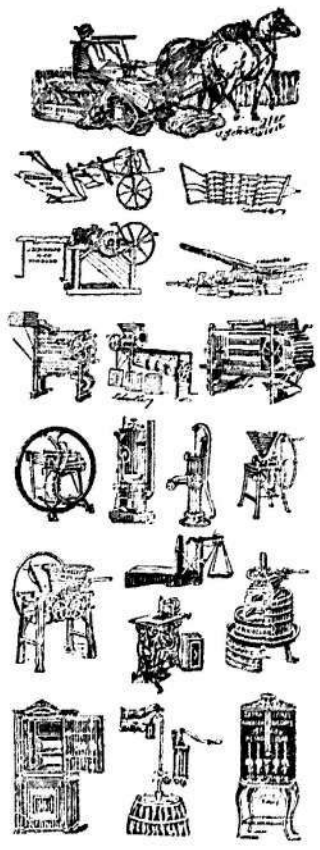

Ivan Schindler Dunaj III./1.

pošilja že veliko let dobro znane stroje

vsake vrste za poljedelske in obrtne potrebe:

mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje, škropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitlje, trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroje za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke za vodnjake in gnojnice, železne cevi, vodovode itd.

od sedaj vsakomur po zopet zdatno znižanih cenah;

ravno tako vse priprave za kletarstvo, medene pipe, sesaljke za vino, gumijeve ploče, konopljene in gumijeve cevi, stroj za točenje piva, škrinje za led, stroje za sladoled, priprave za izdelovanje sodavode in penečih se vin, mline za dišavo, kavo itd., stroje za delanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog, steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice, železno pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestavov, orodja in stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje, pleskarje, itd. itd.

Vse pod dolgoletnim jamstvom po najugodnjih plačilnih pogojih!

Tudi na obroke.

Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno in franko.

Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Prekupcem in agentom posebne prednosti!

Pише se naj naravnost:

Ivan Schindler, Dunaj III./1.

Erdbergstrasse 12.

Prva kranjska z vodno silo na turbino delujoča

tovarna stolov

Fran Švigelj

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini, imeteljem in predstojnikom zavodov in šol, krčmarjem in kavarnarjem, ravnateljstvom uradov, gg. brivcem itd.

natančno in trpežno izdelane

stole, fotelja, vrtne stole, gugalnike, naslonjače itd. itd.

Blago je izdelano iz trdega, izbranega lesa, poljubno likano ali v naravni barvi imitirano.

Največja izbira stolov, naslonjačev in gugalnikov iz trstovine.

Na željo pošlje tvrdka najnovejše obširne cenike z nad 80 slikami, iz katerih je razvidna oblika blaga in cene, zastonj in franko.

Naročevalcem na debelo se dovoli znaten popust.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlina v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po mernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar

v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Cena vžigalic:

1 orig. zaboj s 500 zavitki (normal) K 48·— franko Ljubljana, 2% popusta.

Iv. Perdan, Ljubljana.

Iv. Perdan, Ljubljana.

1 orig. zaboj s 500 zav. (Flaming) K 52·—; franko Ljubljana, 2% popusta.

Christofle & C.ie

Znamka tovarne

Znamka tovarne

c. in kr. dvorni založniki

Heinrichhof Dunaj I. Opern Ring 5.

Težko posrebrnjeno

namizno orodje in posodje vseh vrst

(žlice, vilice, noži itd.)

Pripoznani najboljši izdelki izredne trpežnosti.

Največja izbéra najlepših modelov.

Ilustrovan cenik na zahtevanje.

Vsi Christoflovi izdelki imajo v jamstvo svoje izvirnosti vtisneno gornjo varnostno znamko in ime **Christofle.**

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce pejmiho s in trgih ter na deželi. 2 35—8

Dr. Marij Bresca

kirurgični zdravnik

naznanja, da je otvoril svoj ambulatorij v **pritličju hiše št. 8. na cesti Frana Josipa,** kjer zdravi posebno bolezni v **grlu nosu in ušesih.** — Sprejema od 10—11 dop. in od 3—4 pop.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA"

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fondi: 25,000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75,000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši

Gospodskih ulicah štev. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnokoristne namene.

Zahtevajte

moj ilustrovani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikaličnih predmetov, katerega pošilja zastonj in poštnine proste

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša

Most šl. 249. — (Češko).